

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

4. června 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 1999/44/ES — Prodej spotřebního zboží a záruka na toto zboží — Postavení nabyvatele — Postavení spotřebitele — Rozpor dodaného zboží se smlouvou — Povinnost informovat prodávajícího — Rozpor se smlouvou, který se projevil ve lhůtě šesti měsíců po dodání zboží — Důkazní břemeno“

Ve věci C-497/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Nizozemsko) ze dne 10. září 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 16. září 2013, v řízení

Froukje Faber

proti

Autobedrijf Hazet Ochten BV,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, S. Rodin, A. Borg Barthet, M. Berger (zpravodajka) a F. Biltgen, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. září 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Autobedrijf Hazet Ochten BV W. van Ochtenem, advocaat,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman a C. Schillemans, jakož i J. Langerem, jako zmocněnci,
- za belgickou vládu T. Maternem a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi M. van Beekem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 27. listopadu 2014,

* Jednací jazyk: nizozemština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 2 písm. a) a článku 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (Úř. věst. L 171, s. 12; Zvl. vyd. 15/04, s. 223).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi F. Faber a Autobedrijf Hazet Ochten BV (dále jen „autobazar Hazet“) ohledně návrhu na náhradu škody způsobené rozporům vozidla, které F. Faber nabyla od autobazaru Hazet, se smlouvou.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 1 odst. 2 písm. a) směrnice 1999/44 definuje pojem „spotřebitel“ jako „každ[ou] fyzick[ou] osob[u], která ve smlouvách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za její profesní nebo obchodní činnost“.
- 4 Článek 2 odst. 1 a 2 této směrnice stanoví:

„1. Prodávající je povinen předat spotřebiteli zboží, které je v souladu s kupní smlouvou.

2. Předpokládá se, že spotřební zboží je v souladu se smlouvou, jestliže:

a) souhlasí s popisem prodávajícího a má vlastnosti spotřebního zboží, které prodávající spotřebiteli předvedl ve formě vzorku nebo vzoru;

b) se hodí k účelu, který spotřebitel požadoval a o němž prodávajícího informoval v době uzavření smlouvy a s nímž prodávající souhlasil;

c) se hodí k účelům, ke kterým se zboží tohoto druhu obvykle používá;

d) vykazuje jakost a vlastnosti, které jsou obvyklé u zboží tohoto druhu a které může spotřebitel rozumně očekávat s ohledem na charakter spotřebního zboží, a rovněž zejména na veřejné vyjádření v reklamě nebo na etiketách prodávajícího, výrobce nebo jeho zástupce o konkrétních vlastnostech zboží.“
- 5 Článek 3 směrnice 1999/44, nadepsaný „Práva spotřebitele“, v odstavci 1 stanoví, že „[p]rodávající odpovídá spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání spotřebního zboží“.
- 6 Článek 5 této směrnice týkající se lhůt zní takto:

„1. Prodávající odpovídá podle ustanovení článku 3 v případě, že se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě dvou let po dodání zboží. [...]

2. Členské státy mohou stanovit, že spotřebitel je povinen oznámit prodávajícímu uplatnění svých práv na zjednání nápravy při rozporu se smlouvou [stanovit, že aby mohl spotřebitel uplatnit svá práva, musí prodávajícího informovat o rozporu se smlouvou] do dvou měsíců po zjištění tohoto rozporu.

[...]

3. Do doby, než bude prokázán opak, se předpokládá, že rozpor se smlouvou, který se projeví v průběhu šesti měsíců po dodání zboží, nastal již v okamžiku dodání, ledaže by tato domněnka byla neslučitelná s charakterem zboží nebo rozporem se smlouvou.“

- 7 Článek 7 směrnice 1999/44 stanoví, že ustanovení této směrnice jsou závazná a zejména že smluvní podmínky, na jejichž základě jsou přímo nebo nepřímo omezena práva zaručená touto směrnicí, nejsou pro spotřebitele podle vnitrostátního práva závazné.

Nizozemské právo

Hmotné právo

- 8 Podle čl. 7:5 odst. 1 občanského zákoníku (Burgerlijk Wetboek, dále jen „BW“) se prodejem zboží spotřebiteli rozumí „smlouva o prodeji movité věci [...], kterou uzavírá prodávající, který jedná v rámci výkonu profesní nebo obchodní činnosti, s kupujícím, který je fyzickou osobou, která smlouvu neuzavírá v rámci výkonu profesní nebo obchodní činnosti“.

- 9 Článek 7:17 odst. 1 BW stanoví, že dodané zboží musí být v souladu se smlouvou.

- 10 Článek 7:18 odst. 2 BW, kterým se do nizozemského právního řádu provádí čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44, stanoví:

„V rámci prodeje zboží spotřebiteli se má za to, že zboží nebylo při dodání v souladu se smlouvou, pokud se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě šesti měsíců od dodání, pokud z povahy zboží nebo povahy rozporu se smlouvou nevyplývá nic jiného.“

- 11 Z důvodové zprávy k tomuto ustanovení vyplývá, že kupující musí tvrdit a při zpochybnění prokázat, že zboží není v souladu se smlouvou a že se tento rozpor projevil ve lhůtě šesti měsíců po dodání. Na prodávajícím pak je, aby tvrdil a prokázal, že zboží v okamžiku dodání v souladu se smlouvou bylo.

- 12 Článek 7:23 odst. 1 BW stanoví:

„Kupující se již nemůže dovolávat toho, že dodané zboží není v souladu se smlouvou, pokud to neoznámil prodávajícímu v přiměřené lhůtě poté, co tuto skutečnost zjistil nebo měl přiměřeně zjistit. Ukáže-li se však, že zboží nemá vlastnost, kterou u ní prodávající přislíbil, nebo pokud se rozpor se smlouvou týká skutečností, které prodávající znal nebo měl znát, ale nesdělil je, kupující to musí prodávajícímu oznámit v přiměřené lhůtě po zjištění. V případě prodeje zboží spotřebiteli musí kupující provést oznámení v přiměřené lhůtě po zjištění, přičemž se má za to, že oznámení ve lhůtě dvou měsíců po zjištění je včasné.“

- 13 Podle ustálené judikatury Hoge Raad (Nejvyšší soud) platí, že pokud prodávající tvrdí, že oznámení nebylo učiněno včas, je na kupujícím, aby namítl a při odůvodněném zpochybnění prokázal, že toto oznámení provedl včas a způsobem, který byl pro prodávajícího jasně identifikovatelný. Otázka, zda lze oznámení učiněné po uplynutí dvou měsíců od zjištění rozporu se smlouvou považovat za včasné, závisí v případě prodeje zboží spotřebiteli na okolnostech posuzovaného případu.

Procesní právo

- 14 Podle článků 23 a 24 občanského soudního řádu (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dále jen „Rv“) může soud rozhodnout pouze o návrhových žádáních účastníků řízení a je vázán právními okolnostmi, na kterých jsou založeny návrh, žaloba nebo obrana.

- 15 V odvolacím řízení může příslušný soud rozhodnout pouze o důvodech, které účastníci řízení uplatnili v prvních návrzích učiněných v odvolacím řízení. Odvolací soud však musí z úřední povinnosti uplatnit relevantní kogentní ustanovení, i když se jich účastníci řízení nedovolávají.
- 16 Článek 22 Rv nicméně stanoví, že „soud může za všech okolností a v každé fázi řízení vyzvat účastníky řízení nebo kteréhokoli z nich, aby upřesnili určitá tvrzení nebo předložili určité dokumenty týkající se dané věci“.

Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

- 17 Dne 27. května 2008 nabyla F. Faber od autobazaru Hazet ojeté vozidlo. Kupní smlouva uzavřená mezi stranami byla vyhotovena na předtištěném formuláři s hlavičkou tohoto autobazaru nadepsaném „Kupní smlouva uzavřená se soukromou osobou“.
- 18 Dne 26. září 2008 se dotyčné vozidlo během jízdy vznalo a bylo zcela zničeno. F. Faber, která vozidlo řídila, tehdy jela spolu se svou dcerou na pracovní schůzku.
- 19 Uvedené vozidlo bylo odtahným vozidlem převezeno do autobazaru Hazet a na základě jeho žádosti bylo následně převezeno na šrotiště, kde mělo být uloženo podle platných ekologických předpisů. F. Faber tvrdí, přičemž autobazar Hazet to zpochybňuje, že strany spolu při této příležitosti hovořily o škodní události a případné odpovědnosti autobazaru.
- 20 Na počátku roku 2009 autobazar Hazet telefonicky kontaktoval F. Faber, která mu sdělila, že čeká na policejní zprávu o požáru. Policie však F. Faber v odpovědi na její žádost informovala, že nebyla vyhotovena žádná technická zpráva.
- 21 Dne 8. května 2009 bylo dotčené vozidlo demontováno, přičemž autobazar Hazet o tom byl předem informován.
- 22 Dopisem ze dne 11. května 2009 F. Faber oznámila autobazaru Hazet, že jej považuje za odpovědného za škodu vzniklou v důsledku požáru, který zničil její vozidlo. F. Faber vyčíslila tuto škodu sestávající z kupní ceny tohoto vozidla, jakož i hodnoty různých předmětů, které se v něm nacházely, na částku 10 828,55 eur.
- 23 Na začátku července 2009 pověřila F. Faber znaleckou kancelář provedením technické prohlídky, která měla odhalit příčinu požáru vozidla. Vzhledem k tomu, že vozidlo bylo v mezidobí sešrotováno, nemohl být znalecký posudek vypracován.
- 24 Dne 26. října 2010 podala F. Faber proti autobazaru Hazet žalobu u Rechtbank Arnhem (soud v Arnhemu, Nizozemsko).
- 25 F. Faber na podporu žaloby uvedla, že stav vozidla neodpovídal tomu, co bylo sjednáno, a byl tak v rozporu se smlouvou ve smyslu článku 7:17 BW. F. Faber však netvrdila, že nákup provedla v postavení spotřebitelky.
- 26 Autobazar Hazet se hájil tím, že zpochybnil rozpor se smlouvou a tvrdil, že F. Faber uplatnila reklamaci opožděně, takže jí podle čl. 7:23 odst. 1 BW zanikla všechna práva.
- 27 Rozsudkem ze dne 27. dubna 2011 Rechtbank Arnhem návrhy F. Faber zamítl. Tento soud se domníval, že se autobazar Hazet může oprávněně dovolávat čl. 7:23 odst. 1 BW, jelikož k prvnímu kontaktu mezi účastníky řízení došlo telefonicky až na začátku roku 2009, tj. více než tři měsíce po požáru vozidla. Uvedený soud měl rovněž za to, že není třeba blíže zkoumat, zda F. Faber jednala v postavení spotřebitelky.

- 28 Dne 26. července 2011 podala F. Faber proti rozsudku Rechtbank Arnhem odvolání u Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (odvolací soud Arnhem-Leeuwarden, Nizozemsko).
- 29 F. Faber vznesla v rámci odvolání dva důvody – první směřoval proti závěrům soudu prvního stupně, podle nichž nejednala v zákonných lhůtách, druhý vycházel z toho, že hasiči a policisté, kteří dorazili na místo požáru, poukazovali na technickou závadu dotčeného vozidla.
- 30 F. Faber naproti tomu nevznesla žádnou výtku proti závěrům Rechtbank Arnhem, podle nichž nebylo třeba zjistit, zda se smlouva uzavřená mezi účastníky řízení týkala spotřebního zboží. F. Faber rovněž neupřesnila, zda nabyla dotčené vozidlo v postavení spotřebitelky.
- 31 Za těchto podmínek se Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je vnitrostátní soud – ať už na základě zásady efektivity, na základě vysoké úrovně ochrany spotřebitele uvnitř [Evropské] [u]nie sledované směrnicí 1999/44 nebo na základě jiných ustanovení či norem unijního práva – povinen zkoumat z vlastního podnětu, zda je kupující v rámci smlouvy spotřebitelem ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 1999/44?
- 2) Bude-li odpověď na první otázku kladná: Platí totéž i v případě, že spis týkající se řízení neobsahuje žádné (nebo nedostatečné či protichůdné) skutkové informace k možnosti zjištění postavení kupujícího?
- 3) Bude-li odpověď na první otázku kladná: Platí totéž i pro odvolací řízení, ve kterém kupující nenapadl rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu, v němž v tomto rozsudku nebyl proveden tento přezkum (z vlastního podnětu), a otázka, zda je nutné považovat kupujícího za spotřebitele, výslovně zůstala nezodpovězena?
- 4) Je třeba článek 5 směrnice 1999/44 považovat za normu, která je rovnocenná vnitrostátním ustanovením, která mají ve vnitrostátním právním systému povahu kogentních ustanovení?
- 5) Brání zásada efektivity, vysoká úroveň ochrany spotřebitele uvnitř Unie sledovaná směrnicí 1999/44 nebo jiná ustanovení či normy unijního práva nizozemskému právu ohledně břemene tvrzení a důkazního břemene spotřebitele-kupujícího, pokud jde o povinnost oznámit prodávajícímu (včas) údajný rozpor dodaného zboží se smlouvou?
- 6) Brání zásada efektivity, vysoká úroveň ochrany spotřebitele uvnitř Unie sledovaná směrnicí 1999/44 nebo jiná ustanovení či normy unijního práva nizozemskému právu ohledně břemene tvrzení a důkazního břemene spotřebitele-kupujícího v tom směru, že zboží je v rozporu se smlouvou a tento rozpor se smlouvou se projevil do šesti měsíců po dodání? Co znamenají slova „rozpor se smlouvou, který se [...] projeví“ v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44, a zejména v jakém rozsahu musí spotřebitel-kupující uvést skutečnosti a okolnosti týkající se (příčiny) rozporu se smlouvou? Postačí v tomto ohledu, pokud spotřebitel-kupující uvede a při odůvodněním zpochybnění prokáže, že nabyté zboží nefunguje (bezvadně), nebo je povinen rovněž uvést a při odůvodněním zpochybnění prokázat, jaká vada prodaného zboží tuto nefunkčnost (resp. nikoli bezvadnou funkčnost) způsobuje (způsobila)?
- 7) Hraje ještě při odpovědi na výše uvedené otázky roli, že F. Faber se v tomto řízení nechala v obou stupních zastoupit advokátem?“

K předběžným otázkám

K první, druhé, třetí a sedmé otázce

- 32 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda je vnitrostátní soud, jemuž byl předložen spor týkající se záruky, kterou v rámci kupní smlouvy na hmotné movité zboží poskytuje prodávající nabyvateli, povinen z vlastního podnětu zkoumat, zda je nabyvatele nutno považovat za spotřebitele ve smyslu směrnice 1999/44, i když se tento účastník řízení tohoto postavení nedovolává.
- 33 Předně je třeba uvést, že spor v původním řízení vyvstal mezi dvěma soukromými osobami. I když je pravda, že v takovém sporu se žádný z účastníků řízení nemůže dovolávat přímého účinku směrnice 1999/44, podle ustálené judikatury platí, že vnitrostátní soud, jemuž byl předložen spor probíhající výlučně mezi soukromými osobami, je při aplikaci ustanovení vnitrostátního práva povinen přihlídnout k veškerým pravidlům vnitrostátního práva a vykládat je v co největším možném rozsahu ve světle znění, jakož i účelu směrnice použitelné v dané oblasti, aby tak mohlo být dosaženo výsledku, který by byl v souladu s cílem sledovaným touto směrnicí (viz zejména rozsudek LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, bod 54 a citovaná judikatura).
- 34 Podle informací poskytnutých Soudnímu dvoru bylo provedení směrnice 1999/44 do nizozemského právního řádu zajištěno tak, že do hlavy 7 BW nadepsané „Zvláštní smlouvy“ byla mezi záruční pravidla, která se použijí bez rozdílu na všechny kupní smlouvy, vložena zvláštní ustanovení o kupních smlouvách na spotřební zboží.
- 35 Pokud však jde o kupní smlouvu dotčenou ve věci v původním řízení, předkládající soud uvádí, že ohledně použitelných ustanovení existují pochybnosti, jelikož není zřejmé, zda byla tato kupní smlouva uzavřena se spotřebitelem.
- 36 V předkládacím rozhodnutí se totiž uvádí, že F. Faber sice předložila na podporu žaloby uplatňující práva ze záruky vůči autobazaru Hazet smluvní dokument nadepsaný „Kupní smlouva uzavřená se soukromou osobou“, avšak neupřesnila, zda byla tato smlouva uzavřena v rámci její profesní činnosti nebo mimo ni, ačkoli tato informace by soudu, kterému byl předložen spor v původním řízení, umožnila určit, zda lze F. Faber považovat za spotřebitele ve smyslu použitelného vnitrostátního práva a čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 1999/44. V řízení v prvním stupni byla kromě toho žaloba F. Faber zamítnuta jako opožděná s ohledem na lhůty stanovené vnitrostátním právem, aniž bylo prokázáno, v jakém postavení zúčastněná strana uvedenou smlouvu uzavřela. Skutečnost, že jednala v postavení spotřebitele, F. Faber konečně netvrdila ani v rámci důvodů, které vznesla na podporu svého odvolání a které vymezily rozsah sporu předloženého odvolacímu soudu.
- 37 Co se týče otázky, zda je vnitrostátní soud v takových souvislostech povinen z vlastního podnětu zkoumat, zda je nabyvatele nutno považovat za spotřebitele, je třeba připomenout, že při neexistenci harmonizace procesních pravidel jsou procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, součástí vnitrostátního právního řádu členských států, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivé než ty, jimiž se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právem (zásada efektivity).
- 38 V tomto ohledu je třeba mít za to, že je v zásadě na vnitrostátním soudu, aby za účelem určení právních norem použitelných na spor, který je mu předložen, právně kvalifikoval skutečnosti a akty, kterých se účastníci řízení dovolávají na podporu svých tvrzení. V případě, kdy – stejně jako v původním řízení – záruku na prodané zboží, již se žalobce domáhá, mohou upravovat různé normy

v závislosti na postavení nabyvatele, je třeba tuto právní kvalifikaci provést předběžně. Taková kvalifikace sama o sobě neznamená, že soud vykonává z vlastního podnětu posuzovací pravomoc, ale pouze to, že konstatuje a ověřuje existenci právní podmínky, která určuje použitelnou právní normu.

- 39 Stejně tak jako je úkolem vnitrostátního soudu, aby v rámci procesních podmínek svého vnitrostátního právního řádu provedl za účelem určení použitelné normy vnitrostátního práva kvalifikaci právních a skutkových okolností, které mu předložili účastníci řízení, a případně je vyzvat, aby poskytli všechna potřebná upřesnění, je vnitrostátní soud na základě zásady rovnocennosti povinen shodně postupovat i za účelem určení, zda je použitelná norma unijního práva.
- 40 Tak by tomu mohlo být i ve věci v původním řízení, v níž má vnitrostátní soud k dispozici – jak to sám uvedl v předkládacím rozhodnutí – určité „vodítko“ spočívající v tom, že F. Faber předložila dokument nadepsaný „Kupní smlouva uzavřená se soukromou osobou“, a v níž má na základě článku 22 Rv možnost, na kterou poukázala nizozemská vláda, vyzvat účastníky řízení, aby upřesnili některá tvrzení nebo předložili některé dokumenty. Je na vnitrostátním soudu, aby za tímto účelem provedl patřičná ověření.
- 41 Otázka, zda může zásada efektivity odůvodnit, aby byl jako spotřebitel kvalifikován účastník řízení, který se tohoto postavení nedovolává, tedy vyvstává pouze za předpokladu, že procesní podmínky vnitrostátního právního řádu neposkytují vnitrostátnímu soudu žádný prostředek, který by mu umožnil přesně kvalifikovat sporné skutečnosti a akty, pokud se sami účastníci řízení této kvalifikace na podporu svých tvrzení výslovně nedovolávají.
- 42 Soudní dvůr již na základě zásady efektivity a bez ohledu na opačná pravidla vnitrostátního práva vyslovil požadavek, aby vnitrostátní soud z vlastního podnětu aplikoval některá ustanovení unijních směrnic v oblasti ochrany spotřebitele. Tento požadavek byl odůvodněn úvahou, že systém ochrany zavedený těmito směrnicemi vychází z myšlenky, že spotřebitel se vůči prodávajícímu nebo poskytovateli nachází v nerovném postavení jak z hlediska vyjednávací síly, tak z hlediska úrovně informovanosti, a že existuje nezanedbatelné nebezpečí, že se spotřebitel, zejména z důvodu nevědomosti, nedovolá právní normy určené k jeho ochraně [v tomto smyslu, pokud jde o směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), viz rozsudek Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovaná judikatura, a pokud jde o směrnici Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. 1987, L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326), viz rozsudek Rampion a Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, bod 65].
- 43 Soudní dvůr upřesnil, že každá situace, ve které vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje aplikaci unijního práva, musí být posuzována s přihlédnutím k postavení tohoto ustanovení v řízení jako celku, jeho průběhu a jeho zvláštnostem u různých vnitrostátních soudních orgánů (viz zejména rozsudek Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 52 a citovaná judikatura).
- 44 Důsledkem procesních podmínek, které by – jak by tomu mohlo být i ve věci v původním řízení – jak soudu prvního stupně, tak odvolacímu soudu, kterým byla předložena žaloba uplatňující práva ze záruky, jež vychází z kupní smlouvy, zakazovaly kvalifikovat na základě informací o skutkovém a právním stavu, které mají k dispozici nebo mohou mít k dispozici na základě prosté žádosti o vysvětlení, dotčený smluvní vztah jako prodej spotřebiteli, pokud se spotřebitel tohoto postavení výslovně nedovolává, by přitom bylo, že sám spotřebitel by musel úplně právně kvalifikovat svoje postavení pod hrozbou zániku práv, které mu chtěl unijní zákonodárce přiznat prostřednictvím směrnice 1999/44. V oblasti, kde procesní normy v mnohých členských státech umožňují soukromým osobám, aby se před soudy samy zastupovaly, by existovalo nezanedbatelné nebezpečí, že by spotřebitel, zejména z důvodu nevědomosti, nebyl schopen takovým požadavkům vyhovět.

- 45 Z uvedeného vyplývá, že takové procesní podmínky, jaké jsou popsány v předchozím bodě, by nebyly v souladu se zásadou efektivity, protože v řízeních ohledně záruky, která vychází z rozporu se smlouvou a jejichž účastníky jsou spotřebitelé, by mohly nadměrně ztěžovat uplatnění ochrany, kterou těmto spotřebitelům přiznává směrnice 1999/44.
- 46 Zásada efektivity naopak vyžaduje, aby vnitrostátní soud, kterému byl předložen spor týkající se smlouvy, jež může spadat do rozsahu působnosti uvedené směrnice, ověřil – pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu nebo je k dispozici může mít na základě prosté žádosti o vysvětlení – zda lze nabyvatele kvalifikovat jako spotřebitele, i když se spotřebitel tohoto postavení výslovně nedovolává.
- 47 Je třeba dodat, že na uvedeném závěru nic nemění skutečnost, zda je spotřebitel zastoupen advokátem, jelikož výklad unijního práva, jakož i rozsah působnosti zásad efektivity a rovnocennosti nezávisí na konkrétních okolnostech jednotlivých případů (v tomto smyslu viz rozsudek Rampion a Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, bod 65).
- 48 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první, druhou, třetí a sedmou otázku odpovědět tak, že směrnice 1999/44 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, kterému byl předložen spor týkající se smlouvy, jež může spadat do rozsahu působnosti této směrnice, je povinen – pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu nebo je k dispozici může mít na základě prosté žádosti o vysvětlení – ověřit, zda lze nabyvatele kvalifikovat jako spotřebitele ve smyslu uvedené směrnice, i když se spotřebitel tohoto postavení nedovolává.

Ke čtvrté otázce

- 49 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda lze článek 5 směrnice 1999/44 považovat za normu, která je rovnocenná kogentnímu ustanovení ve smyslu jeho vnitrostátního práva, tj. ustanovení, které může vnitrostátní soud v rámci odvolacího řízení uplatnit i bez návrhu.
- 50 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato otázka se týká konkrétně čl. 5 odst. 3 uvedené směrnice, který stanoví, že do doby, než bude prokázán opak, se v zásadě předpokládá, že rozpor se smlouvou, který se projeví v průběhu šesti měsíců po dodání zboží, nastal již v okamžiku dodání.
- 51 Je třeba uvést, že otázka položená předkládajícím soudem může být relevantní pouze za předpokladu, že vnitrostátní soud určil, že dotčená smlouva spadá do rozsahu věcné působnosti směrnice 1999/44, což zejména předpokládá, že tato smlouva byla uzavřena se spotřebitelem.
- 52 V rámci systému odpovědnosti podle směrnice 1999/44 zakotvuje její čl. 2 odst. 2 vyvratitelnou domněnku souladu se smlouvou, zatímco čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice stanoví, že prodávající odpovídá za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání spotřebního zboží. Z těchto ustanovení vyplývá, že je v zásadě na spotřebiteli, aby předložil důkaz o rozporu se smlouvou a o existenci tohoto rozporu v okamžiku dodání zboží.
- 53 Článek 5 odst. 3 směrnice 1999/44 stanoví z této zásady výjimku pro případ, kdy se rozpor se smlouvou projevil v průběhu šesti měsíců po dodání zboží. V takovém případě se totiž předpokládá, že rozpor nastal již v okamžiku dodání.
- 54 Toto ulehčení důkazního břemene svědčící spotřebiteli vychází z poznatku, že v případě, kdy se rozpor se smlouvou projevil až po dodání zboží, se prokázání existence uvedeného rozporu v tomto okamžiku může jevit jako „nepřekonatelná překážka pro spotřebitele“, zatímco pro prodávajícího nebo poskytovatele je obecně mnohem snazší prokázat, že rozpor se smlouvou v okamžiku dodání

neexistoval a že je například výsledkem nesprávného používání spotřebitelem [viz odůvodnění návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o prodeji spotřebního zboží a souvisejících zárukách, COM (95) 520 final, s. 13].

- 55 Rozložení důkazního břemene upravené v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 je podle článku 7 této směrnice závazné jak pro strany, které se od něj nemohou smluvně odchýlit, tak pro členské státy, které musí zajistit jeho dodržování. Z toho vyplývá, že toto pravidlo týkající se důkazního břemene musí být uplatněno, i když se ho spotřebitel, který z něj může mít prospěch, výslovně nedovolával.
- 56 Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, z něhož vychází ochrana, kterou čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 spotřebitelům zajišťuje, je nutno toto ustanovení považovat za normu rovnocennou vnitrostátnímu pravidlu, které má v rámci vnitrostátního právního řádu status kogentní normy. Z toho vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud v rámci svého vnitrostátního soudního systému možnost takovou normu aplikovat z vlastního podnětu, je povinen z vlastního podnětu aplikovat každé ustanovení svého vnitrostátního práva, které provádí zmíněný čl. 5 odst. 3 (v tomto smyslu viz rozsudek *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, body 52 až 54 a citovaná judikatura).
- 57 Za těchto podmínek je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že je nutno jej považovat za normu, která je rovnocenná vnitrostátnímu pravidlu, které má v rámci vnitrostátního právního řádu status kogentní normy, a že je vnitrostátní soud povinen z vlastního podnětu aplikovat každé ustanovení svého vnitrostátního práva, které zajišťuje provedení tohoto článku do vnitrostátního práva.

K páté otázce

- 58 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda zásada efektivity brání vnitrostátnímu pravidlu, které spotřebiteli ukládá povinnost prokázat, že včas oznámil prodávajícímu rozpor se smlouvou.
- 59 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že nizozemský zákonodárce stanoví takovou povinnost v článku 7:23 BW a že podle judikatury *Hoge Raad* je na spotřebiteli, aby při zpochybnění prodávajícím předložil důkaz, že oznámil prodávajícímu rozpor dodaného zboží se smlouvou. Z informací předložených předkládajícím soudem rovněž vyplývá, že v rámci právní úpravy stanovené nizozemským zákonodárcem se má za to, že toto oznámení bylo včasné, pokud bylo učiněno ve lhůtě dvou měsíců po zjištění rozporu se smlouvou. Otázka, zda lze oznámení učiněné po uplynutí této lhůty považovat za včasné, kromě toho podle judikatury *Hoge Raad* závisí na okolnostech každého případu.
- 60 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 umožňuje členským státům stanovit, že aby mohl spotřebitel uplatnit svá práva, musí prodávajícího informovat o rozporu se smlouvou do dvou měsíců po zjištění tohoto rozporu.
- 61 Z přípravných prací na uvedené směrnici vyplývá, že tato možnost vychází z potřeby posílení právní jistoty tím, že na straně kupujícího bude podpořena „obežretnost [...] s přihlédnutím k zájmům prodávajícího“ bez stanovení „striktní povinnosti[i] provést podrobnou prohlídku zboží“ [viz odůvodnění návrhu směrnice COM (95) 520 final, s. 14].
- 62 Jak vyplývá z čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 ve spojení s bodem 19 odůvodnění této směrnice a z cíle sledovaného tímto ustanovením, nemůže jít tato povinnost spotřebitele nad rámec povinnosti oznámit prodávajícímu rozpor se smlouvou.

63 Pokud jde o obsah tohoto oznámení, spotřebitele v této fázi nelze nutit, aby předložil důkaz, že rozpor se smlouvou má skutečně vliv na zboží, které nabyt. S ohledem na slabší postavení, ve kterém se spotřebitel vůči prodávajícímu nachází, jde-li o informace o vlastnostech tohoto zboží a stavu, ve kterém bylo prodáno, spotřebitele rovněž nelze nutit, aby vymezil konkrétní příčinu tohoto rozporu se smlouvou. Aby však mohlo být oznámení pro prodávajícího užitečné, mělo by obsahovat určité informace, jejichž konkrétnost se bude nutně lišit v závislosti na okolnostech každého projednávaného případu týkajících se povahy dotčeného zboží, obsahu dané kupní smlouvy a konkrétních projevů tvrzeného rozporu se smlouvou.

64 Co se týče důkazu, že toto oznámení bylo vůči prodávajícímu učiněno, v zásadě se na něj vztahují vnitrostátní pravidla týkající se této problematiky, která však musejí být v souladu se zásadou efektivity. Z toho vyplývá, že členský stát nemůže stanovit požadavky, které mohou spotřebiteli znemožnit nebo nadměrně ztížit výkon práv, jež mu plynou ze směrnice 1999/44.

65 Na pátou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 5 odst. 2 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátnímu pravidlu, které stanoví, že aby mohl spotřebitel uplatnit svá práva, která mu plynou z této směrnice, musí prodávajícího včas informovat o rozporu se smlouvou za podmínky, že má k tomuto oznámení lhůtu minimálně dvou měsíců od zjištění tohoto rozporu, že se oznámení týká pouze zmíněného rozporu a že se na něj nevztahují pravidla dokazování, která by uvedenému spotřebiteli znemožnila nebo nadměrně ztížila výkon jeho práv.

K šesté otázce

66 Touto otázkou se předkládající soud v podstatě táže, jak funguje rozložení důkazního břemene upravené v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 a konkrétně jaké skutečnosti má spotřebitel prokázat.

67 Jak bylo konstatováno v bodě 53 tohoto rozsudku, toto ustanovení stanoví výjimku ze zásady, podle které je na spotřebiteli, aby vyvrátil domněnku souladu prodaného zboží se smlouvou vyjádřenou v čl. 2 odst. 2 této směrnice a předložil důkaz o tvrzeném rozporu se smlouvou.

68 V případě, kdy se rozpor se smlouvou projevil v průběhu šesti měsíců po dodání zboží, čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 ulehčuje důkazní břemeno spotřebitele, jelikož stanoví, že se předpokládá, že rozpor nastal již v okamžiku dodání.

69 Aby však spotřebitel tohoto ulehčení důkazního břemene dosáhl, musí předložit důkaz o určitých skutečnostech.

70 Spotřebitel musí zaprvé tvrdit a prokázat, že prodané zboží není v souladu s dotčenou smlouvou, protože například nemá v ní dohodnuté vlastnosti nebo se nehodí k účelu, který se u tohoto druhu zboží obvykle očekává. Spotřebitel musí prokázat pouze rozpor se smlouvou. Není povinen prokázat jeho příčinu ani to, že je za jeho vznik odpovědný prodávající.

71 Spotřebitel musí zadruhé prokázat, že se dotýčný rozpor se smlouvou projevil, tj. že se fyzicky objevil, ve lhůtě šesti měsíců po dodání zboží.

72 Jsou-li prokázány tyto skutečnosti, nemusí již spotřebitel prokazovat, že rozpor se smlouvou existoval v okamžiku dodání zboží. Nastane-li tento rozpor v krátkém období šesti měsíců, lze předpokládat, že i když se objevil až po dodání zboží, „v zárodečném stadiu“ existoval již při dodání zboží [viz odůvodnění návrhu směrnice COM (95) 520 final, s. 12].

73 Je pak na prodávajícím nebo poskytovateli, aby případně předložil důkaz, že rozpor se smlouvou v okamžiku dodání zboží neexistoval, a to tak, že doloží, že příčina či původ tohoto rozporu spočívají v konání či opomenutí, k nimž došlo až po dodání.

- 74 Za předpokladu, že se prodávajícímu nepodaří právně dostačujícím způsobem doložit, že příčina či původ rozporu se smlouvou spočívají v okolnosti, která nastala až po dodání zboží, domněnka vyjádřená v čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 umožňuje spotřebiteli uplatnit práva, která mu plynou z této směrnice.
- 75 Na šestou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 5 odst. 3 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že pravidlo, podle kterého se předpokládá, že rozpor se smlouvou nastal již v okamžiku dodání zboží,
- se použije, pokud spotřebitel předloží důkaz, že prodané zboží není v souladu se smlouvou a že se dotýčný rozpor se smlouvou projevil, tj. fyzicky vyšel najevo, ve lhůtě šesti měsíců po dodání zboží. Spotřebitel není povinen prokázat příčinu tohoto rozporu ani to, že je za jeho vznik odpovědný prodávající;
 - může být vyloučeno, pouze pokud prodávající právně dostačujícím způsobem doloží, že příčina či původ uvedeného rozporu se smlouvou spočívají v okolnosti, která nastala po dodání zboží.

K nákladům řízení

- 76 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, kterému byl předložen spor týkající se smlouvy, jež může spadat do rozsahu působnosti této směrnice, je povinen – pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu nebo je k dispozici může mít na základě prosté žádosti o vysvětlení – ověřit, zda lze nabyvatele kvalifikovat jako spotřebitele ve smyslu uvedené směrnice, i když se spotřebitel tohoto postavení nedovolává.**
- 2) **Článek 5 odst. 3 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že je nutno jej považovat za normu, která je rovnocenná vnitrostátnímu pravidlu, které má v rámci vnitrostátního právního řádu status kogentní normy, a že je vnitrostátní soud povinen z vlastního podnětu aplikovat každé ustanovení, které zajišťuje provedení tohoto článku do vnitrostátního práva.**
- 3) **Článek 5 odst. 2 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátnímu pravidlu, které stanoví, že aby mohl spotřebitel uplatnit svá práva, která mu plynou z této směrnice, musí prodávajícího včas informovat o rozporu se smlouvou za podmínky, že má k tomuto oznámení lhůtu minimálně dvou měsíců od zjištění tohoto rozporu, že se oznámení týká pouze zmíněného rozporu a že se na něj nevztahují pravidla dokazování, která by uvedenému spotřebiteli znemožnila nebo nadměrně ztížila výkon jeho práv.**
- 4) **Článek 5 odst. 3 směrnice 1999/44 musí být vykládán v tom smyslu, že pravidlo, podle kterého se předpokládá, že rozpor se smlouvou nastal již v okamžiku dodání zboží,**

- se použije, pokud spotřebitel předloží důkaz, že prodané zboží není v souladu se smlouvou a že se dotýčný rozpor se smlouvou projevil, tj. fyzicky vyšel najevo, ve lhůtě šesti měsíců po dodání zboží. Spotřebitel není povinen prokázat příčinu tohoto rozporu ani to, že je za jeho vznik odpovědný prodávající;
- může být vyloučeno, pouze pokud prodávající právně dostačujícím způsobem doloží, že příčina či původ uvedeného rozporu se smlouvou spočívají v okolnosti, která nastala po dodání zboží.

Podpisy.